

Väg 40

Brämhult – Dällebo

Erfarenhetsåterföring

Kjell Mårtenson, Projektledare, Vägverket Region Väst. **Gunnar Jellbin**, Projektledare, Vägverket Region Väst, **Hans Utstrand**, Arkitekt SAR, Vägverket Region Väst

Gestaltningpolicy

Sveriges riksdag har gett Vägverket i uppgift att utarbeta en plan för att förbättra den estetiska kvaliteten i vägmiljön. Utöver detta finns det i lagstiftningen från 1999 inskrivet ett mål att vägar, konstbyggnader och vägutrustning ska vara estetiskt tilltalande. Vägverket har därför initierat ett antal olika kvalitets- och estetikhöjande program som beskriver den befintliga miljön. Dagens vägutrustningar är ofta bristfälliga i sitt formspråk och har dålig anpassning till den omgivande miljön.

Vägverket vill att vägmiljön och alla där tillhörande detaljer ska upplevas som en harmonisk enhet och att utvecklingen i denna riktning ska inledas i storstadsområdena.

Väg 40 sträckan Brämhult - Dällebo har en genomgående fin väglinje genom landskapet med vackert utformade slänter.

Inledning

Väg 40 har byggts under perioden 2003 - 2007. Vägverket Region Väst vill därför utvärdera vägmiljöns ambitioner, för att i framtiden dra nytta av erfarenheten inför kommande vägprojekt. Utvärderingens tonvikt ligger på vägmiljöns estetik.

Väg 40 är en länk i det nationella stamvägnätet och en viktig förbindelse mellan Göteborg och väg E4 mot Stockholm och Östersjöhamnarna. Det har därför varit viktigt att förändra väg 40 till en positiv upplevelse.

Dalsjöforsmotet under byggnation.

Fakta

1998 upprättade Vägverket en arbetsplan för utbyggnad av väg 40 på sträckan mellan Brämhult och Dällebo som får motorvägsstandard med en vägbredd på 21,5 meter. Den gamla vägen är kvar som lokalväg.

Arbetsplanen fastställdes och vann laga kraft i juni 2002.

På sträckan Brämhult - Dällebo har vägen byggts till motorväg och sträckningen har fått tre nya trafikplatser: Kyllaredsmotet, Dalsjöförsmotet och Rångedalamotet samt nya lokalvägar. Tolv broar har byggts, däribland bron över Rångedalaåns dalgång.

Gestaltning

Gestaltningen har genomförts av konsulten FB Engineering med beställarens projektledare och landskapsarkitekter som initiativtagare och granskare. För Kyllaredsmotet har Arkitekt Sven Hedlund, DTH arkitekter AB utarbetat gestaltungsprinciper.

Dalsjöforsmotet under byggnation.

Vägen och staden

Motorvägens möte med staden är av stor stadsbyggnadsmässig betydelse. Stadens kontur och karaktär annonserar sig för genomfartstrafiken som samtidigt ska kunna passera med så små störningar som möjligt.

Infarter bör skyltas och utformas så funktionellt och estetiskt som möjligt. Trafikbullret utgör ett stort problem såväl miljömässigt som arkitektoniskt. Detta medför krav på nya typer av mer stadsbyggnads- och landskapsanpassade bullerskydd.

Broarna möter Borås Stad fint med sina belysta och stadsmässiga betongytor.

Enkel sammanhållen belysning med korta armar ger ett rent uttryck.

Väg 40 genom Borås stad behövde en ansiktslyftning. För att ge trafikanterna en mer positiv upplevelse av staden har man genomfört viktiga förändringar i vägmiljön: Borttagning av slyartad grönska, modern vägutrustning och skyltning, bearbetning av broarnas kantbalkar och räcken, terrassering av slänter, upp- rustning av undermiljöerna med färg och ljus. Detta sammantaget har gett trafikanten en ökad förståelse av Borås Stads kvaliteter och en säkrare väg.

Vägen och landskapet

Balanserad och vacker väglinje med fint utformade sidoområden och väl utformad bergsskärning.

(Bild till höger) Väglinjen har en fin anpassning i landskapet. Mittremsan bör tillföras fukthållande jord för att få en grön och vacker avskärmning mellan vägbanorna.

Vacker väglinje som ligger fint i landskapet, viltstängslen upplevs aldrig som ett störande moment utan följer landskapet på ett bra sätt. Skyltens baksida håller dock inte samma upplevelsequalität som den övriga vägutrustningen. Den borde ha en färgsättning, gärna en grönnysans, som bättre skulle smälta in i landskapet.

Vackert modellerad vägslänt.

Avfarten mot Dalsjöfors har en sämre väglinje som kan upplevas som krokig. En väl samlad avfartsbelysning och ett rent utförande ger ett bra helhetsintryck.

Vägens möte med Rångedala-bron upplevs som om bron "svankar". Detta är en konsekvens av att väglinjen korsar en bred dalgång och ambitionen att minska den totala brolängden.

Dalsjöforsmotet från öster. Vägens avfarter upplevs behagliga. Brons horisontalläge upplevs också på ett bra sätt. Den glest satta belysningen med sina korta armar ger ett sparsmakat och rent uttryck. Vägrummet är befriande rent.

Fin avfart till rastplatsen vid Sörbo. Rastplatsen ligger på ett lättillgängligt sätt i naturen. Byggnaden har en enkel utformning som passar in i landskapsrummet.

Den för övrigt fina väglinjen störs av den lutande överfartsbron. Det är viktigt att alla broar har ett horisontalläge i förhållande till vägbanan.

Terrasserade stödmurar vid Borås entré.

Området vid Kyllaredsmotet

Kyllaredsmotet är Borås nya entré från öster och en första del av en upprustad stadsmotorväg genom hela Borås. Utöver trafikplatsen omfattar etappen även nya lokalvägar, cirkulationsplatser samt gång- och cykelvägar. Sträckan byggstartade i maj 2003 och öppnade för trafik i december 2004.

lakttagelser

Bro- och vägräcken harmonierar bra. Betongytorna vid broslänter ger ett rent uttryck samt bidrar till att förstärka mötet med staden och dess entré. De terrasserade stödmurarna borde dock ha likadan betongyta som de välvda brofundamenten för att få

en bättre sammanhållning. Bullerskydd av trä med terrassering och sidoförskjutning samt en enkel arkitektur ger ett behagligt uttryck. Effektbelysningen i anslutning till brofundamenten är stadsmässiga men placeringen och utförandet är problematiska ur underhållssynpunkt. Av dessa skäl bör armaturerna placeras i marknivå. Sammantaget är resultatet en värdig entré till Borås Stad.

Brofundament och broslänker i betong.

Iakttagelser

Genomgående har samtliga rondeller ett enkelt och sparsmakat formspråk. En av rondellerna har fått en konstnärlig utsmyckning i form av en cylinder i cortenstål som har fått ett naturligt och vackert åldrande. Denna uttrycksform är spännande utan överdrift. De rena gräsyterna, både i rondeller och på vägslänter, bidrar till en tidlös enkelhet.

Enkelt och sparsmakat.

Rena gräsytor.

Konstnärlig utsmyckning.

Tidlös form och bra materialval.

Stora ytor som kommer att må bra av framtida växtlighet.

Området vid Sörbo

Etappen omfattar 5 km motorväg genom skogs-
mark. Tre broar har byggts utmed sträckan, varav
en leder väg 1799 (Sörbovägen) över ny väg 40.
Utmed sträckan vid Sörbo har en rastplats anlagts.
Vid Källebäckstryds mossen en sedimenteringsdamm.
Sträckan byggstartade våren 2005 och öppnades
för trafik hösten 2006.

lakttagelser

De bergsskärningar som återkommer på sträckan
är väl utförda och på så vis har de fått ett naturligt
uttryck i landskapet. Slänterna behöver förbättras
med växter och eventuellt träd för att undvika stora,
skräpiga och ödsliga ytor.

Naturligt utförd bergsskärning.

Bro för Sörbovägen.

Rastplatsen vid Sörbo

Iakttagelser

Rastplatsen har en avskärmning av en anlagd gräskulle. Här finns möjlighet för fikapaus i en enkel och ren miljö. Information, WC och källsortering är andra faciliteter som väl integrerats i omgivningen. Rastplatsens byggnad, sittgrupper och markplanering fungerar väl tillsammans. För att undvika en skog av uppstickande hänvisningsskyltar så bör dessa sänkas. Infärgad asfalt tillsammans med naturstenskantsten och rena gräsytor ger ett inbjudande och trevligt intryck.

Avfart till rastplats Sörbo.

Information, WC, fika och källsortering.

Dalsjöforsmotet mot Borås.

Området vid Dalsjöforsmotet

Vid anslutning av väg 1701 mot Dalsjöfors har en ny trafikplats anlagts, Dalsjöforsmotet. Vid den nya trafikplatsen har busshållplatser och pendelparkering anlagts. Trevägs korsningen vid befintlig väg 40/väg 1701 ersattes med en cirkulationsplats.

Delar av Dalsjöforsmotet öppnades hösten 2006. Resterande öppnades hösten 2007.

lakttagelser

Högmasten ger ett behagligt ljus trots att luminansen är låg. Antalet stolpar reduceras kraftigt vilket ger mindre "visuellt buller". Bron ligger fint anpassad i landskapet.

Vägens avfarter upplevs behagliga. Bron horisontella läge i förhållande till vägen ger ett fint intryck. De gröna mjukt modellerade grässlänterna i kombination med vägens och avfarternas mjuka linjer, gör att motet harmoniserar väl med omgivningen.

Vackert möte mellan väg och bro.

De gröna grässlänterna harmoniserar med övrigt landskap.

Fint utformad cirkulationsplats som ger ett stilrent intryck. De droppformade på- och avfarterna är tidlösa. Lågt sittande skyltar och högmastarmaturer bidrar också till enkelheten.

Dalsjöforsmotet

Området vid Rångedalabron

Vid Rångedalaåns dalgång passerar motorvägen på en 440 meter lång bro. Bron går över befintlig väg 40. Rångedalabron utformades som kontinuerlig samverkansbro i sex spann. Det lägsta brospannet mäter 70 meter och som högst ligger brobanan 16 meter ovan mark, Rångedalaån och den gamla banvallen.

Rångedalabron kommer att förändra landskapsbilden. Gestaltningen är därför viktig för upplevelse av bron, både för de närboende och för trafikanterna. Byggnationen startade sommaren 2005 och bron öppnades för trafik under hösten 2007.

En stor och kraftig konstruktion som har spänst och luftighet.

Iakttagelser

Rångedalabron har fått en formgivning som visar på nytänkande. Brons spännande och uttrycksfulla form stör inte det omkringliggande landskapet. Denna stora brokonstruktion har med sina öppna och fint utformade betongytor fått ett lätt uttryck med regelbundna formstagsinfästningar i ett konsekvent mönster. Färgtonen i bron kan verka något dyster med sina mörkt gråmålade stålkonstruktioner. Dessa färgtoner återkommer dock i landskapet vilket skapar harmoni.

Fint gjutna betongytor.

Pelare och släntstöd i god harmoni.

lakttagelser

Brons släntstöd upplevs som kraftfullt men smidigt. Fundamentens fint utformade betongytor med sina horisontella linjespel ger en lågmäلت och stabilt uttryck utan att vara klumpigt. Dagvattenledningarnas placering och utförande upplevs integrerade och inte störande. Stålkonstruktionens målade grå färgsättning med sin glans kontrasterar fint mot betongen.

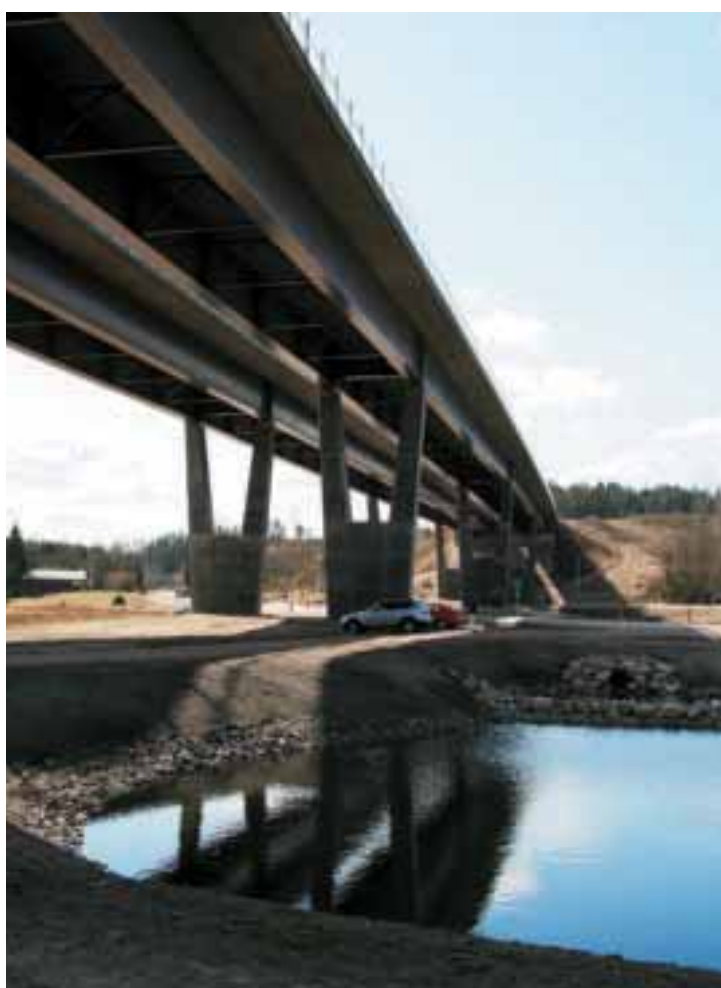
Släntstöd upplevs som kraftfullt men smidigt.

Avvattning och pelare i harmoni.

Fint utformade sedimenteringsdammar.

Området vid Rångedalamotet

Öster om Rångedala har en ny trafikplats anlagts, Rångedalamotet, där ny väg 40 korsas av befintlig väg. I trafikplatsen har även busshållplatser och en pendelparkering anlagts.

Iakttagelser

Cirkulationsplatsen vid Rångedalamotet ligger fint i de väl ondulerande sidoområdena. Kantstenen i granit ger en kvalitetskänsla, men helhetsintrycket störs av att man varit inkonsekvent i sitt materialval genom att blanda in betongsten. Blandningen av runda, fyrkantiga och fackverksstolpar upplevs osammanhängande och störande. Lågt placerade hänvisningsskyltar upplevs mindre störande och tar lite utrymme i landskapet.

Cirkulationsplatsen ligger fint i de väl ondulerande sidoområdena.

Ett rent och sparsmakat väggrum.

Hänvisningsskyltar upplevs störande i en för övrigt genomtänkt cirkulationsplats.

Sparsmakat, funktionellt och genomtänkt

Slutsatser

Väg 40 på sträckan Brämhult och Dållebo är en väl utformad motorväg. Vägen har en genomgående fin väglinje genom landskapet med vackert modellerade slänter och bergsskärningar. Samtliga trafikplatser har ett enkelt och sparsmakat formspråk. Vägen, broarna och vägutrustningen är funktionellt utformade. Materialen är anpassade för att fungera och åldras på ett vackert sätt. Sammantaget känns projektet sparsmakat, funktionellt och genomtänkt.

Bröräcke, bullerskydd och vackra betongytor, Rångedalabron.

Vägverket

Region Väst
405 33 Göteborg.

www.vv.se vagverket.got@vv.se

Telefon: 0771-119 119. Texttelefon: 0243-750 90. Fax: 031-63 52 70.

Vägverket